

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 246/2010-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť A. B., P., zastúpenej advokátkou JUDr. I. K., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s jej právami podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Poprad sp. zn. 14 P/325/2005 z 18. septembra 2009 v spojení s dopĺňacím rozsudkom sp. zn. 14 P/325/2005 z 18. septembra 2009 a jeho postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/207/2005 a rozsudkami Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 CoP/29/2009 a 4 CoP/30/2009 z 26. februára 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. B. o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. mája 2010 doručená sťažnosť A. B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s jej právami podľa čl. 8 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 P/325/2005 z 18. septembra 2009 v spojení s dopĺňacím rozsudkom sp. zn. 14 P/325/2005 z 18. septembra 2009 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“) a jeho postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/207/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a rozsudkami Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 CoP/29/2009 a 4 CoP/30/2009 z 26. februára 2010 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala na okresnom súde návrh na rozvod manželstva (sp. zn. 7 C 207/2005) a návrh na zverenie svojho maloletého syna F. do svojej osobnej starostlivosti (sp. zn. 14 P/325/2005). V súvislosti s návrhom o rozvod manželstva sťažovateľka po uvedení chronológie vykonaných úkonov v predmetnej veci namietala v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 207/2005 priedať, t. j. porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pokiaľ ide o namietané poručenské rozhodnutia (v konaní vedenom pod sp. zn. 14 P/325/2005), v súvislosti s ktorými sťažovateľka namietala porušenie čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru, okresný súd jej návrhu nevyhovел a maloletého syna F. zveril do osobnej starostlivosti jeho otca Š. B. a zaviazal ju k vyživovacej povinnosti. Krajský súd napadnutými rozhodnutiami prvostupňový rozsudok potvrdil.

3. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla:

„Ústavou zaručené právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného

života bolo porušené tým, že sťažovateľke bola odňatá možnosť starať sa osobne o svoje maloleté dieťa napriek výsledku znaleckého dokazovania...

Ústavou zaručené právo na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a právo na spravodlivé súdne konanie bolo porušené tým, že vec nebola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná. Od podania návrhu na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na Okresnom súde v Poprade dňa 3. 10. 2005, vedenom pod spis. zn. 7 C/207/205 uplynuli 4 roky a 8 mesiacov...

Konanie vo veci úpravy práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu vyžaduje... starostlivý prístup všeobecného súdu... povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty...

... ústavný súd by mal prihliadnuť najmä na povahu a dôležitosť dotknutých práv. Samotné deklarovanie porušenia základných práv a slobôd ústavným súdom preto nemožno považovať v tomto prípade za dostatočné...

Sťažovateľka žiada primerané finančné zadostučinenie... aj s ohľadom k tomu, že boli porušené jej zaručené práva v dvoch článkoch Ústavy.“

4. Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo... na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy... a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8. Dohovoru... rozsudkom Okresného súdu... sp. zn. 14P/325/2005 a rozsudkom Krajského súdu... sp. zn. 4CoP/29/2009 a 4CoP/30/2009 porušené bolo.

2. Základné právo... na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu... v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/207/2005 porušené bolo.

3. Rozsudok Okresného súdu... v spojení s doplňacím rozsudkom... sp. zn. 14P/325/2005 a rozsudok Krajského súdu... sp. zn. 4 CoP/29/2009 a 4 CoP/30/2009 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

5. Okresnému súdu... prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/207/2005 konal bez zbytočných prieťahov.

6. ... priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 8.000,- €... ,

7. ... priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 254,88 € ...“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.A

K napadnutému rozhodnutiu okresného súdu sp. zn. 14 P/325/2005

7. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľky a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľka nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda

automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľka môže domôcť využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

8. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie okresného súdu v poručenskej veci sťažovateľky, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti tomuto rozhodnutiu bolo možné podať odvolanie (čo sťažovateľka aj využila), a preto sťažnosť v tejto časti bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.B

K napadnutým rozhodnutiam krajského súdu sp. zn. 4 CoP/29/2009 a 4 CoP/30/2009

9. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietala, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

10. Ústavný súd je v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom sťažnosti (návrhom na rozhodnutie) a môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označila za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). V tejto súvislosti ústavný

súd dodáva, že sťažovateľka (kvalifikovane zastúpená advokátkou) v petite sťažnosti (pozri výrok 1 a 3 v bode 4 odôvodnenia) namietala porušenie čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka v odôvodnení svojej sťažnosti poukázala na podľa nej priamu súvislosť medzi porušením jej označených práv a napadnutými rozhodnutiami okresného a krajského súdu *„ústavou zaručené právo... bolo porušené tým, že sťažovateľke bola odňatá možnosť starať sa osobne o svoje maloleté dieťa...“*.

11. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

12. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy (aj v spojení s čl. 8 ods. 1 dohovoru) ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocené princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod právne normy.

13. Ústavný súd preto nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a sťažovateľkou namietaným porušením označených práv (bod 10, 11 a 12) a vzhľadom na uvedené bolo potrebné jej sťažnosť vo vzťahu aj k namietaným rozhodnutiam krajského súdu odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

14. Nad rámec uvedeného ústavný súd v rozsahu namietaných skutočností týkajúcich sa časti II.B tohto odôvodnenia dodáva, že sťažovateľka v samotnej sťažnosti nesúhlasila tiež s hodnotením dôkazov a s právnym názorom krajského súdu, teda s jeho interpretáciou príslušných zákonných ustanovení, hodnotením skutkového stavu a právnym názorom v jej veci. Aj uvedené-sťažovateľkou namietané skutočnosti by boli dôvodom na odmietnutie sťažnosti v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

II.C

K namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/207/2005

15. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 citovanej právnej normy ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa

odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

16. Predmetom sťažnosti v tejto časti je tvrdenie sťažovateľky, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/207/2005 došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože „*od podania návrhu na rozvod manželstva... na Okresnom súde v Poprade dňa 3. 10. 2005... uplynuli 4 roky a 8 mesiacov*“.

17. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov... Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

18. V prípade namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru je týmto účinným prostriedkom nápravy (bod 15) sťažnosť na prietahy v konaní adresovaná predsedovi súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré má k dispozícii podľa citovanej právnej normy, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde); takéto dôvody v danej veci sťažovateľka neuviedla a ani ústavný súd ich nezistil.

19. Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní podľa zákona o súdoch (bod 18) zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní (...)“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

20. Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

21. Sťažovateľka nepreukázala, že podala kvalifikovanú sťažnosť na prietahy v konaní (adresovanú predsedovi okresného súdu). V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv

a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03). V kontexte uvedeného ústavný súd dodáva, že podanie sťažovateľky z 8. apríla 2010 adresované okresnému súdu k prerokováwanej veci nie je možné považovať za sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 zákona o súdoch, a aj keby ju za takú bolo potrebné považovať, ústavný súd zastáva názor, že podanie sťažnosti na prietahy v konaní v krátkom čase pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (25. mája 2010) sa javí byť iba formálnym úkonom, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak taká sťažnosť mohla mať, ak by predseda okresného súdu dostal primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prietahom vo veci samej (m. m. IV. ÚS 306/04, III. ÚS 78/05, IV. ÚS 194/05).

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky v tejto časti (II.C) podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

III.

23. Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2010